



Het regtsgeding van Kapitein Alkohol

<https://hdl.handle.net/1874/235091>

7
Pos. a. l.



HET REGTSGEDING

VAN

KAPITEIN ALKOHOOL

DOOR

ROBERT CURTIS.

Uit het Engelsch.

AMSTERDAM,
SCHELTEMA & HOLKEMA.

1873.



B. oct.
2508

B. C. M. l. H.
J. 2508

HET REGTSGEDING

VAN

KAPITEIN ALKOHOL

DOOR

ROBERT CURTIS.

Uit het Engelsch.



AMSTERDAM,
SCHELTEMA & HOLKEMA.

1873.



KAPITEIN ALKOHOL GEVONNISD.

Het belangrijk regtsgeding van kapitein Alkohol is nu afgeloopen en daardoor is ons de vrijheid gegeven, om de bijzonderheden van verhoor en regtspraak onder de oogen van het publiek te brengen. Een eerbiedig onderwerpen aan den bepaalden wil der regters weerhield ons van dagelijkse mededeelingen van den loop van zaken, ofschoon wij voor ons geene enkele reden zagen, om den gevangene met zooveel omzigtigheid en versooning te behandelen. Dit is er van te zeggen, dat zoo het zwijgen der drukpers den gevangene tot eenig voordeel had kunnen zijn, hem dat voorregt ten volle is geschonken geweest.

Wij deelen hierbij al het verhandelde in de regtsaal in het breede en in den vorm van een boekje mede, zooals ons daarvan door onzen snelschrijver, de Heer Morphy, die in dit vak uitmunt, naauwkeurig berigt geworden is. Daar wij geen water op een ver-

dronken kat willen gieten, houden wij alle eigen opmerkingen in den pen. De bewijzen der schuld van den misdadiger zijn zoo klaarblijkelijk, dat de advocaat-generaal stout weg beweerde, dat hij enkel uit de verdediging en de getuigen à décharge zijn strafisch had kunnen putten.

Ten tien ure des voormiddags namen de regters zitting en gelastte de voorzitter, dat de gevangene Ebrietas Alkohol zou voorgebragt worden.

Toen werd de schuldige in den vorm van flesschen met rum, brandewijn, jenever en whiskey binnen geleid en onder het nieuwsgierig fluisteren en lagchen der rechtsgeleerden, op de tafel gezet. Eene jury werd na eenig beraad gekozen en deed den gevorderden eed.

De griffier der regtbank las daarop na ontvangen wenk de punten van beschuldiging, die van den navolgenden inhoud waren: —

1^{ste}. Gevangene, gij zijt beschuldigd, dat gij, Ebrietas Alkohol, u ook wel noemende, Rum, Jenever, Brandewijn, Whiskey, Wijn, enz. in vereeniging met verscheidene andere duivelsche dranken, ons bij name onbekend, u op den 17^{den} Maart dezes jaars en op verschillende andere tijden ergerlijk hebt misdragen. Zonder vrees te kennen voor de gevolgen, en door den duivel bewogen en verleid, hebt gij tegen alle wetten in en met al uwe magt den vrede en rust dezer landen verstoord. Willens en uit duidelijk gebleken boosaardigheid hebt gij er tegen zamengespannen en zijt

werkelijk geslaagd, om Menschelijkheid, Liefde, Genade, Matigheid en Eerbaarheid en andere hoofdeugden der menschheid te verleiden tot een gedrag, dat haar verachtelijk maken moest in de oogen van allen, die deugd en godsdienst op prijs stellen en in eere houden. Door haar walgelijke en tot kwaad aanzettende vochten te laten drinken hebt gij er haar toe gebracht, om de wetten met voeten te treden en met den vrede des lands en de waardigheid der regering een spel te drijven.

2^{de}. Ook staat gij, Ebrietas Alkohol, als beschuldigde, dat gij onder de namen brouwers, mouters, stokers, wijn- en drankslijters, kroeg of herberghouders tal van menschen hebt aangelokt en verleid om zich uit zucht naar vuil gewin ten verderve der menschheid tot vereenigingen te vormen. Deze door u verbonden hebben door hunne veelvoudige listen en kunstnarigen er ontelbare mannen toe gebracht, om hunne gezinnen vrijer dan ooit te kunnen verwaarloozen bestendig zamen te hokken in plaatsen, waar niets dan wat slecht is gehoord en gezien wordt.

3^{de}. Almede zijt gij beschuldigd, dat gij, Ebrietas Alkohol, geholpen en gesteund door uwe onderhoorigen, en door het aanwenden van elke soort van booze aanlokselen, er de menschen toe bewogen hebt, om den hun zoo noodigen dag van wekelijksche rust te maken tot een dag van onrust en schandaal, en dit in strijd met Gods heilige inzetting, en met de wetten der

maatschappij. Gij hebt met de uwen deze uwe slagtoffers verleid, om de openbare godsdienst te verachten, en om in laffe verslaafdheid aan zinnelijke lust en in blindheid voor de hun dreigende gevaren zich te verhardden tegen al de vermaningen en waarschuwingen, die hen zouden kunnen vrijwaren van het hun door henzelfen en hunne verleiders berokkend verderf.

4^{de}. Verder is tegen u de aanklagt ingebracht, dat gij, Ebrietas Alkohol, met verraderlijken toeleghet op de verwoesting van des menschen huisselijk geluk hebt toegelegd. Onder het masker van vriendschap en gezelligheid weet gij de woningen binnen te dringen en u voor te doen, als een aangenaam gast, die goede verstandhouding zoekt te bevorderen en droefgeestigheid te verbannen, terwijl het, als gij maar eerst den toegang tot de gezinnen hebt verkregen, gij er niets dan verwarring en haat kweekt, zoodat gij den man en vader tot een vloek voor de zijnen maakt, en, als het u gelukken kan, zelfs de vrouw en moeder in een kwelduivel herschept.

5^{de} wordt gij beschuldigd, dat gij, Ebrietas Alkohol, geholpen door uwe knechten en handlangers, het boosaardig en verraderlijk hebt toegelegd, om de menschheid naar ligchaam, ziel en geest ten verderf te leiden, door hen door goddelooze verkwistingen te verarmen en hen in plaats van overvloed, gezondheid en tevredenheid, tegenspoed, verval, ziekte en namelooze ellende te huis te brengen.

6^{de} zijt gij aangeklaagd, dat gij, Ebrietas Alkohol, niet tevreden met den heilloozen invloed door u op bijzondere personen en gezinnen geoefend, dien invloed hebt zoeken uit te breiden en ook werkelijk uitgebreid tot geheele natiën en koninkrijken, zoodat gij steden en landen vervuld hebt met haat, twist en misdaad, en de armhuizen, gasthuizen en gevangenissen opgevuld zijn met uwe verleide slachtoffers.

7^{de}. Nog en laatstelijk is tegen u de aanklagt, dat gij, Ebrietas Alkohol, door den vijand der menschheid in dienst genomen en opgezet, er oorzaak van zijt, dat honderden in wanhoop zich aan hun leven vergrijpen en als zelfmoordenaars voor den regterstoel des Eeuwigen verschijnen. En niet alleen zijt gij zoo een tegenstander van het heilig Godsrijk maar eveneens als gij de menschen door het misbruik der kostbaarste gaven van hunnen Schepper opzet tegen hunnen verzorger, kweekt gij bij het opkomend en door u verdorven geslacht een geest van verzet tegen alle wettelijke orde en regel, en verleidt zoo de door u voor arbeid en huiselijk leven ongeschikt geworden jeugdigen tot woeste oproerigheden tegen de maatschappelijke overheid. Wat is uw antwoord op deze dingen, erkent gij, dat gij schuldig zijt, of hebt gij den moed te beweren, dat gij aan deze dingen onschuldig zijt?"

„Wij wenschen aan te toonen, dat wij beschuldigen „niet schuldig” zijn aan wat ons wordt te laste gelegd”, zeide nu de advokaat des gevangenen, de

Heer Pimpelaar, een klein, vet mannetje met rooden neus en schilferachtig gelaat, wiens hand trillend beefde, terwijl hij de papieren van zijn pleidooi schikte.

„Het is niet geheel ten onpas”, zeide nu de jongste rijksadvokaat, „dat de geleerde raadsman van den gevangene, — ik zal hem niet mijn geleerde vriend noemen, — eenigen nadruk legt op het woord wij, dat hij naar de gewoonte der regtzaal bezigde.”

„Mijnheer de President,” hernam de Heer Pimpelaar, terwijl hij op nieuw en toornig ooprees, „ik verzoek, dat mij aan deze achtbare plaats ongepaste en onbewezen opmerkingen als deze gespaard worden.”

„Stilte, mijne Heeren, als ik U verzoeken mag”, sprak de voorzitter, om een einde te maken aan de ontstane vrolijkheid en het lagchen ook in zijne nabijheid, „Mijnheer Cacao, heb de goedheid alles achterwege te laten, wat niet ter zake dient.” Tevens echter fluisterde hij den nevens hem gezeten regter toe: „Het was den spijker op zijn kop geslagen.” Ook het hoofdknikken van den toegesprokene deed blijken, dat de regtbank niet gunstig voor den beschuldigde vooringenomen was.

De gelegenheid tot pleiten werd nu gegeven en het eigenlijk regtsgeding begon.

De advokaat-generaal, de Heer Mattheus Onthouder stond op en stelde nu van wege de overheid de zaak voor de jury, in het licht:

„Heeren van de jury,” dus sprak hij, „gij hebt de

lijst van beschuldiging gehoord, — beschuldigingen, mogt ik wel zeggen, want „haar naam is legio.” Mijne Heeren, wanneer ik in mijne opmerkingen over deze regtzaak mij genoodzaakt mogt vinden om zeer sterke en minder gewone bewoordingen te bezigen, ik ben zeker, dat als gij zult vernemen al wat tegen den beschuldigde pleit, gij zult toestemmen, dat geen te sterke taal kan gebezigd worden tegen iemand, die zoozeer en in zulk eene mate verderf sticht in de maatschappij en dat in al haren omvang.

„Maar, mijne Heeren, het is iets anders, iets te zeggen en iets te bewijzen; ook is het niet alleen mijn plicht, maar mijne heilige begeerte om niets voor u in het midden te brengen, wat niet boven allen twijfel als zeker kan bewezen worden. Ik verlang dus ook niet, dat gij eenig woord op uw oordeel zult laten invloed oefenen, wat niet volkomen is waar gemaakt, en ik wensch hierop ten sterkste aan te dringen, al zie ik ook, dat de gevangene, mannen van groot talent tot zijne verdedigers heeft.

Geene regtzaak komt er voor, mijne Heeren, hoe wanhopig ook, en hoe misdadig, snood en verlaagd de beschuldigde zij, waarvoor niet nog een advokaat gevonden wordt om die te bepleiten en ik verheug mij

Al weder stond de Heer Pimpelaar op met een ge-laat zoo mogelijk nog meer purper dan te voren. Gun mij, wilde hij den advokaat-generaal in de reden vallen,

maar de president wenkte met de hand en sprak: „Wees zoo goed, Mijnheer Pimpelaar, den spreker niet te storen, straks zal u gelegenheid gegeven worden.”

„Zeer goed, president, ik zal mij inhouden en vertrouwen, dat gij niet zult toelaten, dat ik gestoord worde, als de beurt van spreken aan mij is.”

„Gij zult volle vrijheid van spreken hebben,” zeide de regter, „ga voort, mijnheer de advokaat-generaal.”

„Ik wilde zeggen, mijne Heeren,” ging deze voort, „dat ik mij verheug, dat er steeds nog een regtsgeleerde gevonden wordt, bereid om eene zaak te verdedigen, hoe hopeloos de kans wezen moge. Hoe zou het ook mogelijk zijn, dat allen in ons vak de zaken uit één zelfde gezichtspunt beschouwden? Zelfs indien de beschuldigde geen verdediger kan vinden, wijst nog de regtbank hem iemand toe met de roeping om hem den bijstand, die nog mogelijk bleef, te verleenen. Maar, mijne Heeren van de jury, ik heb reden den beschuldigde hier gelukkig te prijzen, dat hij niet aan zulk eene toegewezen hulp is prijs gelaten, maar een advokaat heeft gevonden, die voor de tegenwoordige zaak geheel op de hoogte is, zoodat geen bewijsgrond zal ontbreken, al is die mij geheel onbekend, die tot verdediging zal kunnen worden bijgebracht. Ik verheug mij daarover, want indien daarop, gelijk ik er zeker van ben, toch uwe veroordeeling volgt, zal het gansche land weten, dat ook in spijt van den bekwaamsten verdediger en de grootste welsprekendheid deze misda-

diger niet onschuldig kon gepleit worden. (Hier be-
woog zich de Heer Pimpelaar op nieuw om te willen
spreken, maar eene beweging van 's regters hand
dwong hem zich rustig te houden).

„Mijne Heeren, de zaak welke heden dient, is eene
zaak van onberekenbaar gewigt, eene zaak, die ons
karakter als mannen, vaderlanders en christenen van
zeer nabij raakt. Als mensch reeds behooren wij van
den gevangene te gruwen, omdat hij jaren lang onze
dierbaarste vrijheden heeft bestookt. In onze woningen
binnen gedrongen heeft hij in menig gezin waar tevren-
denheid en geluk bij huiselijken vrede woonden, ellende
en wanhoop eene plaats doen vinden. Menigen maat-
schappelijken band heeft hij losgemaakt en tal van fami-
liebanden verscheurd. Den eens liefhebbenden, trouwen
echtgenoot en vader heeft hij voor menig gezin in een
dwingeland en kwelduivel verkeerd. Moeders, die eens
een voorbeeld van liefde en zorg waren, heeft hij ver-
stompt en tot onnatuurlijke hardheid en wreedheid
verleid. In één woord, geene levensbetrekking, hoe
innig, hoe heilig ook te noemen, waarin hij niet als
verwoester eene heiligschennende hand aan de mensche-
lijke natuur heeft gelegd.

Als vrienden van ons vaderland moeten wij niet
minder ons met afkeer voor den gevangene vervuld
gevoelen. Sedert onheugelijke tijden was hij een schande
en een last voor ons land. Onnoemelijke lasten en
belastingen heeft hij den burger opgelegd enkel voo

de voeding en het onderhoud van zijne slachtoffers, die ten algemeenen koste in gevangenissen, verbeterhuizen, krankzinnigen-gestichten en hospitalen worden opgesloten.

Als Christenen vooral behooren wij alles te doen, wat we kunnen om tegen hem vonnis te verkrijgen, want hij heeft duizenden zoo verstompt en verdierlijkt, dat zij voor alle godsdienstige invloeden en indrukken onvatbaar zijn geworden. Altijd, mijne Heeren, heeft hij er zich uit al zijne macht op toegelegd, om rust- en feestdagen te doen ontheiligen, de bedehuizen ten behoeve van de kroegen te ontvolken en het werk der inwendige en uitwendige zending met geheele onvruchtbaarheid te treffen.

Ik heb, mijne Heeren, mij enkel op uwe eigene ervaring te beroepen en u te vragen, of het niet u zelveen ligt zal vallen in uwe eigen herinnering eene daad van geweld of moorden te vinden door den beschuldigde begaan. Wie doet zoo velen onzer medemenschen een ontijdig graf vinden? — Deze Alkohol. — Wie doet zoovelen in de ellendigste holen hun einde vinden en zelfs op de openbare straat omkomen? — Deze Alkohol. — Wie vult onze hospitalen met allerlei soort van lijders, meestal de allerellendigste lijders? — Deze Alkohol. — Vestigt, mijne Heeren, uwe oogen, waar gij wilt, en gij kunt zeker zijn, dat gij er overal den beschuldigde of zijne handlangers als belagers van ons leven en onze vrijheid zult vinden.

Mijne Heeren, ik ben van de bewustheid doordrongen, dat uw oordeel zoozeer op algemeen bekende feiten kan rusten. dat ik het niet noodig behoef te achten U lang en breed met bijzonderheden bezig te houden; maar toch heb ik op enkele zaken, die zeer uwe aandacht verdienen, te wijzen. Moest ik alles in bijzonderheden behandelen, ik zou geen weg weten met al de gevallen, die toonen, dat waar de beschuldigde kon binnen dringen, hij daar de edelste menschelijke deugden verdrongen heeft. Die deugden kunnen met hem niet zamen wonen, zij en hij zijn geesten van een geheel tegenovergesteld karakter. Of zijn er, ik vraag het u, nog menschelijke gevoelens te verwachten in de borst van hem, wiens verstandelijke vermogens vernietigd en wiens zedelijke eigenschappen verstompt werden door den invloed des beschuldigten, die nu voor u teregt staat? Maar hij heeft zich niet voldaan geacht met het edelste in den man vernietigend te treffen, hij heeft evenzeer den moed gehad, om in den heiligsten levenskring verwoestend in te grijpen en zijne klauwen uit te strekken naar de vrouw, zoodat hij haar, die bestemd is de hulpe des mans, zijne eer en troost en kroon te zijn, te verlagen diep beneden den gevallen man en het wreedst gedierte. Maar, mijne Heeren, waar grenzen te vinden van de slechtheid van dezen misdadiger? Heeft hij niet al verder mannen verleid om aan allerlei plaatsen van ongerechtigheid zaam te komen en er in zedeloosheid de

snoodste zaken te bedrijven? En is ook dit deel der aanklagt niet even waar en met tal van bewijzen te staven als ieder ander? Hoe menige vrouw heeft tot laat na middernacht op den man gewacht, die eens, voor het trouwaltaar, de heilige belofte aflegde haar lief te hebben en te beschermen? Alkohol heeft meenigeen verleid om eigen haard te verwaarloozen, de avonden in de kroeg te slijten en hetgeen God tot onderhoud van vrouw en kinderen deed verdienen te verkwisten ten bate van het huisgezin des kroeghouders, die tot loon slechts eene verwoeste gezondheid en een slechten naam bezorgt. Ziet hier voor u, mijne Heeren! een der talrijke slachtoffers van den beklagde, ziet, hoe hij een laag, verachtelijk schepsel geworden is, zoodat zelfs zij die zijn val veroorzaakten hem niets dan smaadwoorden gunnen; zij hebben hem op straat geworpen, in handen der politie doen vallen en verwijzen hem naar het bedelaarsgesticht. Ziet hij heeft onder zijne schamele kleding, hoe oud en vervallen is zijne geheele gedaante, en nog telt hij geen 46 jaar! Zijne oogen zijn rood en gezwollen, zijne lippen blaauw en klam, en met beide handen op zijn stek geleund, tracht hij zijn zenuwachtig trillen te verbergen. Welnu, hij was vroeger, — 't is nog zoo lang niet geleden, — een fatsoenlijk jong mensch, een kundig, welgesteld handwerksman, totdat hij kennis maakte met den beschuldigde, die hem de eene gulden voor en de andere na uit den zak klopte. Toen

ging het van kwaad tot erger. Elke avond bleef zijne bedroefde vrouw tot laat in den nacht op hem wachten bij een uitgedoofd vuur, om de schouders een versleten doek, het laatste overblijfsel van vroegere welvaart, ja bijna het eenige dat nog niet in den lombard geraakt was. Te vergeefs wachtte zij van uur tot uur op zijne komst, totdat eindelijk haar uitgeputte natuur in sluimering verviel. Nu slaapt zij den slaap des doods, en de zes bloeiende kinderen die eens haar moedertrots en vreugde uitmaakten, waar zijn zij? en de echo antwoordt: „zijn zij?”

En dit is het werk van dien ellendigen, vroegtijdig, afgeleefden man! Maar ziet! er rolt eene traan langs zijne wangen, een bitter, honenden glimlach zweeft op zijne lippen, gloeiend naberouw knaagt aan zijn hart. De liefde bedekt menige zonden. Laten wij hem over aan zijne smart. Ik zou wel willen vragen wie van beide het meeste lijdt, of wel de vrouw en kinderen die met angst en kommer de terugkeer van echtgenoot en vader verbeiden, of wel die man zelf die door zijne verslaafdheid aan den drank het geluk van zijn huisgezin verwoest?

Mijne Heeren, de handwerksman die Zaterdagavond zijn zuur verdiend loon ontvangt, wordt dikwerf door den beschuldigde verleid om een groot gedeelte daarvan te verkwisten in de naastbij gelegene kroeg, en zoodoende wordt de Zondag reeds bij het aanbreken ontheiligd, en de mensch onbekwaam dien dag naar

behooren te vieren. Men heeft berekend dat zoo de handwerkslieden in Londen gedurende één dag hun arbeid staakten, 50,000 £ (ƒ 600,000) hierdoor voor hunne nijverheid zou te loor gaan. Voor 't vereenigd koninkrijk van Groot-Brittanje bedraagt zulks 52 miljoen £ of 624 millioen guldens. Wel zijn al onze werklieden geen dronkaards, maar zij die het zijn verliezen wekelijks twee of drie dagen voor hun werk, zoodat inderdaad bovengenoemde som verloren raakt.

Mijne Heeren van de jury, het is met zekerheid bekend dat in Londen alleen 300,000 menschen des Zondags de jeneverpaleizen bezoeken, waar zij soms tot laat in den nacht drinken en tieren. In eene andere stad die slechts 250,000 inwoners telt, zijn er 100,000 die nooit in de kerk komen van wege hunne verslaafdheid aan den drank. Ik wil uwe overtuiging geen geweld aandoen door deze beweringen, maar ik verklaar eenvoudig dat ik het aandeel van den beschuldigde aan al deze feiten onomstootelijk bewijzen kan. Dit is tevens het geval met vele zeerampen. In een tijdperk van zes jaren zijn 2687 schepen gestrand en vergaan, waarbij 3414 menschen omkwamen, enkel ten gevolge van den noodlottigen invloed van den beschuldigde. Hij was het die kapitein, stuurman en bemanning onbekwaam maakte hun pligt te vervullen om met helder oog en vaste hand de kliprotsen te mijden. Ik heb bij deze opsomming enkel melding gemaakt van die gevallen waarvan geredde schipbreuke-

lingen de ramp zeer bepaald aan den invloed van den beschuldigde toeschrijven. Dit zijn trouwens geen ongegronde beveringen, maar feiten ontleend aan verslagen in 't parlement. Ook uit de geschiedenis zijn ons de noodlottige gevolgen van omgang met den beschuldigde bekend. Gij herinnert u, dat koning Hendrik I in het toppunt van roem en geluk door een slag getroffen werd, die hem voor het overige zijns levens in treurigheid ten grave deed spoeden. Die slag was de vroegtijdige dood van zijn zoon en erfgenaam, op zijne terugreis naar Engeland. De bemanning van het schip, waarop de prins zich bevond, vroeg hem om wijn, en hij voldeed mildelijk aan dat verzoek. Hierdoor geraakten weldra allen aan boord dronken, zoodat de aldus onbekwaam geworden stuurman het schip op eene rotspunt dreef, alwaar het strandde. Driehonderd menschen kwamen daarbij om, slechts één ontsnapte, met name Beecher, die aan den koning de noodlottige tijding overbragt. Ook onder de regeering van koningin Elisabeth was dronkenschap tot eene gevaarlijke hoogte gestegen. Niemand schaamde zich langer over die zonde; iedereen bezocht de drankhuizen met het bepaalde voornemen om dronken te worden en, zoo las men op de kroegen, bij wijze van uithangbord, meermalen dit opschrift: „Hier drinkt men zich dronken voor een stuiver”, of wel: „stomdronken voor een dubbeltje”. Zulk een uithangbord is in elk geval minder bedriegelijk dan „Zeemanshoop”, „Zeemanswelva-

ren" en „Zeevanstehuis", die heden in zwang zijn. Gebroken harten, uitgehongerde, verwaarloosde kinderen, vervallen woningen, ellende en wanhoop vindt gij overal waar de beschuldigde een tijdlang vertoeft. Hoe menigeen heeft hij niet aangehitst tot een gewelddadigen dood! Hij verstaat het alle gevoel van betamelijke eigenwaarde in 's menschen ziel te dooden, hem onverschillig te maken voor zijne naaste betrekkingen, omtrent zijn stand in de maatschappij, jegens ambt of beroep, waaraan hij zich voorheen zoo volijverig wijdde. Ja, de beschuldigde bezit zulke eene magt over den mensch die zijn omgang niet schuwt, dat hij hem als onzinnig voortzweept in 't verderf. In vlagen van delirium tremens doet hij hem de handen slaan aan 't eigen rampzalige leven, en aldus de eeuwige ellende te gemoet snellen. Is het niet onder de ingeving van Kapitein Alkohol, dat een mensch er toe komt om zijn naaste te vermoorden en zijne bezittingen in brand te steken? Gij herinnert u nog wel het voorgevallene bij den wreeden moord onlangs op den heer Leonards te Waterfeld gepleegd, hoe de moordenaar op het oogenblik dat hij de gruweldaad volvoeren zou den moed daartoe verloor, totdat zijne moeder, dien hem tot dien moordanslag verleidde, hem eene flesch met jenever aan den mond zette. Deze aanraking met Kapitein Alkohol gaf den misdadiger de noodige veerkracht tot het plegen van zijn snood bedrijf; en zoo werd de Heer Leonards zijn slachtoffer,

Aan elke rechtbank zal men moeten erkennen dat vier vijfde der behandelde zaken enkel ontstaan door de schuld van dezen beklaagde.

Mijne Heeren van de jury, gij zult spoedig het voorregt hebben, — indien het een voorregt mag heeten, — de beschouwing van den heer advokaat Pimpelaar over deze kwestie te vernemen. Zoo even hoorde ik hem zijn mede-advokaat toefluisteren dat hij mijne aanklagt aan flarden kon scheuren. Ik daag hem uit zulks te doen. 't Zal hem niet gelukken een enkel der door mij opgenoemde feiten te ontzenuwen; ik verzoek u daarom nogmaals uw oordeel niet van mijne beweringen maar enkel van de geleverde bewijzen te laten afhangen. Ik hoop intusschen dat ik geen misbruik gemaakt heb van uw geduld; ik heb naar mijn pligtgevoel en voor zoover mijne kennis reikt, niets verzwegen of onjuist voorgedragen. Ik zal nu tot het getuigenverhoor overgaan, en vraag u daarvoor hetzelfde welwillend geduld dat gij voor deze mijne rede gehad hebt.

Onder een goedkeurend gemurmel hield spreker stil. Daarop stond de advokaat Pimpelaar op, met meer zelfvertrouwen dan in 't begin, en vroeg naar de lijst der getuigen van wege het openbaar ministerie; daarbij verzocht hij den president om de getuigen voorloopig uit de zaal te verwijderen. Het hof bewilligde in dat verzoek en nevensgaande lijst werd den Heer Pimpelaar overhandigd in ruil van eene, die hij zijne tegenpartij

aarbood. De lijst van het openbaar ministerie was als volgt:

Daniël Berooïd.	Hans Zitindekast.
Andries Hoofdpijn.	Joost Ellende.
Willem Broodeloos.	Klaas Straatschender.
Stoffel Hulpeloos.	Samuel Oubeschaamd.
Frits Zondervriend.	Hein Zwaarmoedig.

De advocaat Pimpelaar telde ze op zijne vingers na en zeide: „Tien in 't geheel. Zijn dat al uwe getuigen, Mr. de procureur?”

— „Wij hebben er nog wel honderd anderen, maar wij zullen ons tevreden stellen met de getuigenis van dit tiental,” was het antwoord.

— „Een aardig slag getuigen!” hervatte de Heer Pimpelaar, met een schamperen lach, terwijl hij zijn gouden bril afzette.

— „Dat zij niet beter zijn hebben zij aan uwen cliënt te danken,” antwoordde de procureur met een fieren, bijna minachtenden blik.

— „Mijnheer de procureur-generaal, roep een getuige binnen, en geen verdere woordewisseling,” riep daarop de president van 't hof.

— „Deurwaarder, roep Daniël Berooïd.”

— „Daniël Berooïd, leg uw getuigenis af zooals het uw pligt is.”

— „Present,” riep eene stamelende stem.

— „Maak plaats voor den getuige, Diender, zorg dat de toegang niet versperd zij.”

De getuige trad naar voren en de gebruikelijke eed werd hem afgenomen, waarop de griffier hem eene zitplaats aanwees met de vermaning openhartig de hem gedane vragen te beantwoorden. Het verhoor van den getuige kwam hierop neêr. Tot zijn schade maakte hij kennis met den beschuldigde, en wel voor de eerste keer bij eene begrafenis. Met den vriend, die hem derwaarts vergezelde, begaf hij zich daarna in eene kroeg. Aldaar ontstond een hevigen twist. Een schoenmaker, Regan genaamd, stond onder den invloed van kapitein Alkohol, die hem aanspoorde een der aanwezigen, met name Osborne, te vermoorden. Regan deed zulks met woorden: „Gij, bloedhond! dat had ik al lang voor je bewaard!” Osborne stierf nog dienzelfden nacht aan de hem toegebrachte wond, en de schoenmaker werd voor zijne misdaad opgehangen. Op het schavot bekende hij, dat Zondagsontheiliging en het gebruik van bedwelmende dranken hem tot dien smadelijken en vroegtijdigen dood gebragt hadden, en hij drukte den omstanders op het hart zich vooral niet met kapitein Alkohol in te laten. Eens dat getuige van een zijner vrienden op een landverhuizersschip afscheid nam ontmoette hij aldaar den beklagde; hij maakte al te vriendschappelijk kennis met hem en viel dientengevolge in het hol van het schip, zoodat hij buiten kennis naar huis gedragen werd en den volgenden morgen ontdekte, dat al zijne leden gekneusd waren en zijn hoofd zwaar verwond. Gedurende eene maand ver-

keerde hij onder doktor's handen en verloor daarbij al zijn opgespaard loon. Getuige is timmerman van beroep en verdiende toen hij gezond was dertig stuivers daags; nu verdient hij er nauwelijks drie, enkel door de schuld van den heer Alkohol. Een andere keer dat hij zich met hem in gezelschap bevond, bij het uitgaan eener kroeg, stiet beklaagde hem in een openstaande kelder waaruit hij deerlijk gehavend weêr te voorschijn kwam, doch het ditmaal zonder doktor kon stellen. Getuige kent een heer, die *f* 6000 bezat, en die door zijne kennismaking met de beschuldigde dit fortuin verloor en in het werkhuis geraakte. Getuige zelf was vroeger een onafhankelijk man, maar verkeert thans in armoede. Onder den invloed van kapitein Alkohol verloor hij achtereenvolgens zijne gezondheid, zijn goeden naam, zijn crediet en al hetgeen hij bezat. Zijne vrouw heeft hij ongelukkig gemaakt; nu is zij dood. Ach, ware zij nog in leven om getuige zijner verbetering te zijn, die zij zoo vurig bleef hopen. Nu is hij, Gode zij dank! een trouw lid der geheelonthoudersvereeniging; maar uithoofde van zijn verleden verkeert hij nog in een zwakken en behoeftigen toestand.

In tegenverhoor genomen door den advokaat Wipertje, voegde getuige hier nog bij, dat hij eertijds den beklaagde als nuttig en troostrijk beschouwde bij elk onheil dat hem overkwam, doch dat bittere ervaring hem van het tegendeel overtuigd had, zoodat hij

besloot een waterdrinker te worden. Hij denkt er volstrekt niet aan om zich met den beklagde te verzoenen. Al is hij nog zoo'n armen drommel, hij zou geen glas jenever meer willen drinken, zelfs indien hij daarmee een rijksdaalder verdienen kon. Hij kan zich niet één enkele goede daad van den beschuldigde herinneren. Men beweert wel dat hij van krampkolijk geneest, maar getuigen slaat daar geen geloof aan; 't zijn maar praatjes, de ervaring heeft hem geleerd dat Alcohol wel verre van pijn of verdriet te verdrijven ze integendeel verdubbelt. Hij wenscht alle kroeghouders uit zijne buurt en zag gaarne hunne plaats ingenomen door slaggers en bakkers, zoo hij ze maar betalen kon.

Dit tegenverhoor scheen den advokaat Pimpelaar niet goed te bevallen; hij gaf dus een wenk aan zijn mede-advokaat en deze gaf den getuige te kennen dat hij zijne plaats weêr kon innemen.

Daarop werd Andries Hoofdpijn in verhoor genomen. Deze bekende dat hij gedurende vele jaren in den drankhandel betrokken was, en den beschuldigde zeer goed kende als een plantaardig vergif door de distilleerkunst of ook door natuurlijk bederf ontstaan. Hij betaalde eens *f* 120 voor een geheim recept tot vervalsching van sterke dranken. Met behulp van vitrioololie, bittere amandelen, eene chloorverbinding van kalk, jeneverbessenolie, gekookte pruimen, gebrande suiker en beenzwart had getuige meermalen van een

weinig slechte Whiskey, rum, brandewijn en jenever vervaardigd. Ook had hij een recept om portwijn zonder druiven te maken uit slechten brandewijn, campêchhout, aluin, vischlijm en andere bestanddeelen. Vervalschte dranken worden hoofdzakelijk aan de minge-goeden verkocht; groote winsten worden daarmede behaald, vaak meer dan 200 pet., na aftrek der onkosten van de vervalsching. Het is eene gewoonte onder de jongelui in den drankhandel betrokken, om een proefje te nemen van de verschillende flesschen, en hierdoor wordt menigeeen een onverbeterlijke dronkaard. Getuige had twee jongelingen in zijne dienst als botteliers; de een lag eens zoo dronken in den kelder dat hij de kraan openliet en een half oxhoofd wijn liet wegloopen, zoodat hij in den wijn dreef. Dientengevolge werd hij uit zijn dienst ontslagen; hetzelfde lot trof kort daarna zijn medgezel, een evenzeer aan den drank verslaafde. Deze ging toen op de werf arbeiden, daar viel hij in beschonken toestand in het water en verdronk. Hij was vroeger een fatsoenlijk jong mensch, de zoon van onzen burgemeester. Eens had getuige *f* 2040 in bewaring als voogd voor een jongmensch. Deze trouwde bij zijne meerderjarigheid en zette eene kroeg op. Binnen korten tijd was dit geld verteerd, de inboedel moest verkocht worden, man en vrouw vervielen tot den bedelstaf en leefden in voortdurenden twist, daartoe aangezet door den beschuldigde. Al had getuige twintig zonen hij zou er geen enkele in den drank-

handel laten gaan. Dank zij God, hij heeft nu voor goed met den drank gebroken; hij zou een geheel ander mensch zijn, indien hij zijne krachten aan een beter beroep besteed had.

In tegenverhoor genomen door Mr. Pimpelaar bekende Andries Hoofdpijn verder, dat hij om des voordeels wille in den drankhandel was gegaan, en dat hij toen geen gewetensbezwaar op dit punt kende; dat hij dikwerf met volle bewustzijn vervalschte dranken verkocht had, daar dit eigenaardig bij dien handel behoort; hij deed zulks nog eer hij onder den invloed van den beklagde geraakte. Wel had hij zich niet uit eigen keus in dien handel begeven; het was de zaak zijns vaders die hij had overgenomen, hij was er in groot gebragt. Eerst langzamerhand werd hij zelf een liefhebber van het glaasje, en was daardoor somtijds dronken; dit werd erger naarmate door zijn omgang met kapitein Alkohol zijne zaken achteruit gingen. Daarop vatte hij het kloek besluit op, zijne affaire op zij te zetten en zich bij de geheel-onthouders aan te sluiten, want hij kreeg in zijn geweten hoe langer zoo meer te doen met de vele rampen door drankverkoop en drankgebruik veroorzaakt.

Vervolgens werd Hein Zwaarmoedig als ge'uige opgeroepen. Hij was handelaar in aardewerk en porcelein en bezat toen zijn vader stierf en hem deze zijne zaak overliet, f 72000. Later nam hij een compagnon, een zekeren Maxwell, die wel over minder kapitaal dan

hij beschikken kon, maar zoo ijverig en verstandig was, dat dit ruimschoots opwoog tegen wat hem aan financiële kracht ontbrak. Toen getuige zich met dezen Maxwell associeerde, was 't hem onbekend, dat hij zulk een bijzonderen vriend van den beklaagde was, anders had hij niets met hem te doen willen hebben. Eerst een weinig later bemerkte getuige zulks, doordien Maxwell den beklaagde eens met zich mede bragt. Getuige verzocht hem dit niet weer te herhalen daar hij zelf van den omgang met kapitein Alkohol wenschte verschoond te blijven. Daarop ging Maxwell elders in het geheim zijne avonden met dien gevaarlijken vriend doorbrengen, en droeg zorg steeds afscheid van hem te nemen eer hij getuige onder de oogen kwam. Eerlang was Maxwell een onverbeterlijke dronkaard, en is later, naar getuige vernam, in een krankzinnigengesticht overleden. — „Gij behoeft ons niet te zeggen wat gij vernomen hebt,” viel de advokaat Pimpelaar den getuige in de rede. Deze hervatte, dat hij nimmer schulden gemaakt had, waaraan hij naar den gewonen loop van zaken niet voldoen kon, maar zijn compagnon had zware schulden gemaakt op naam der firma en deze werd er nu aansprakelijk voor gesteld. De schuldeischers legden beslag op zijn boedel, alles werd verkocht en wel op zeer nadeelige voorwaarden, zoodat slechts een 30 pCt. terecht kwam en zijne f 72000 daarbij bijna geheel inschoten. Aldus tot armoede vervallen zocht getuigen zijn troost bij den beklaagde, die zich

als een helper en trooster aan hem voordeed. Spoedig geraakte hij volkomen onder diens invloed, zoodat hij allerlei schrikbeelden zag, als dansende duiveltjes en grimmige monstergestalten. Tevens pleegde hij allerlei baldadigheden op straat, wierp de glazen in, werd dikwijls in de kast gestopt, waar hij dan raasde en tierde zoodat de geheele straat hem hooren kon. Meermalen moest hij boete betalen en in de gevangenis zitten. Hij had geen middelen van bestaan meer en zijn crediet was geen cent waard. De beklagde ontnam hem zijn welvaren, zijne vrienden en zijne geestvermogens en gaf hem aan ellende en schande ten prooi. Evenzoo ging het met een zijner bekenden, M'Cann, een winkelier, wiens vrouw en kinderen in welvaart leefden, totdat hun man en vader kennis kreeg met den beschuldigde en op diens aanhitsing zich schuldig maakte aan valsheid in geschrifte, waarvoor hij tot uitbanning naar eene straffkolonie veroordeeld werd. Hij stierf echter in de gevangenis aan: *delirium tremens*. M'Cann's vrouw en twee zijner kinderen stierven later in het arnhuis, alwaar de drie overgeblevenen nu nog verzorgd worden. Getuige had veel moeite om zich aan de list en lagen van den beschuldigde te ontworstelen; hij heeft zijn goeden uitslag in dezen hoofdzakelijk te danken aan zijn oom, die zóó zorgvuldig over hem waakte, dat het hem niet mogelijk was zich bedwelmende dranken aan te schaffen. Geheel-onthouding daarvan verbeterde zoodanig zijne gezondheid dat hij

een afkeer kreeg van den beklagde, dien hij thans voor den grootsten vloek op den aardbodem houdt. Getuige werd dus een geheel-onthouder en teekende daartoe de gelofte.

Hein Zwaarmoedig werd toen door Mr. Wippertje in tegenverhoor genomen en getuigde verder, dat men in Schotland den beklagde steeds voor een goede, gediensstige vent houdt, en dat hij zelf somtijds zijne hulp gewaardeerd heeft bij koude en ongesteldheid, maar hij moest er bijvoegen dat zoo mijnheer de advocaat ooit in even intiemen omgang als hij met den beschuldigde geraakte, hij alsdan ook de sterren zou zien dansen. Sedert zes jaar heeft hij dien omgang afgebroken en geniet eene goede gezondheid; al is hij niet rijk, toch heeft hij goed zijn brood met zijne kleine aardewerksaffaire. Door spaarzaamheid en eerlijkheid heeft hij zijn crediet allengs hersteld; ook heeft hij het vertrouwen van zijne familie en vrienden herwonnen, sedert hij allen omgang met den beklagde schuwt.

Eene korte pauze volgde op dit getuigenverhoor, waarop de president van 't hof aan den procureur-generaal vroeg of hij nog meer getuigen had. — „Ja, nog wel honderd, mijnheer de president,” luidde zijn antwoord. „doch wij willen met die allen het hof niet lastig vallen, daarom zullen wij er nog slechts enkele oproepen. Stoffel Hulpelōos, Frits Zondervrees en Samuel Onbeschaamd werden achtereenvolgens nog verhoord; ook hun getuigenis kwam neer op de jammerlijke

sleep van ellende en verwoesting, door den beschuldigde veroorzaakt, overal waar hij zijn invloed laat gelden. Na dit laatste verhoor zweeg het openbaar ministerie om het woord te laten aan Mr. Pimpelaar, advocaat van den beschuldigde. Deze maakte daarop de noodige aanstalten om met deftig gebaar het hof en de jury aantespreken. Hij verwijderde alle onnoodige boeken en papieren en begon op plegtigen toon:

„Mijne heeren van de jurij, in de verdediging van den beschuldigde stuit ik op twee groote bezwaren, die ik echter moedig onder de oogen wil zien gelijk het belang van mijn cliënt zulks vereischt. (De procureur kan niet nalaten te glimlachen.) Het eerste is de omvang der acte van beschuldiging, die tegen mijn cliënt wordt ingebracht, zoodat men alle mogelijke zonden der menschheid op zijne rekening schuift, blijkens de aanklagt van mijn geleerden vriend de procureur-generaal.” Op deze woorden sprong de procureur verontwaardigd van zijn zetel op en ontkende dat hij een vriend was van Mr. Pimpelaar, geleerd of ongeleerd, en dat hij verzocht van die benaming verschoond te blijven. Mr. Pimpelaar ging daarop met ongestoorde kalmte voort: „Mijne heeren, de procureur-generaal vindt goed onze vriendschap te verwerpen, haar loochenen vermag hij evenwel niet. Wij zijn in dezelfde school opgevoed; wij hebben zamen gestudeerd; onze smaak en uitspanningen waren geheel de zelfde. Ik daag mijn geleerden vriend uit deze feiten te weerleggen; en ik

ben overtuigd, dat zoo hij niet het eervolle ambt van procureur-generaal bekleedde, hij er nimmer over zou denken den beschuldigde voor de regtbank te dagen."

— „Mijnheer de president, ik roep de bescherming van het hof in," viel de procureur den pleiter met levendigheid in de rede, „de buitensporigheden van een advokaat wil ik wel gedoogen, maar ik verkies niet aan zulke grove en lage insinuaties bloot te staan."

— „Ik heb Mr. Pimpelaar beloofd, dat hij ongestoord zou kunnen spreken, houd u dus kalm, mijnheer de procureur, gij bezit het voorregt der dupliek, antwoordde de president van 't hof met een ondeugenden blik op den toegesprokene. Mr. Pimpelaar hervatte: „Mijne heeren, gij kent den raad eens door een voorzitter van Trinity College aan opgewonden studenten gegeven, die een deurwaarder omsingelden, toen deze zich met eene dagvaarding in hun midden gewaagd had: „Spijker zijn oor niet aan de pomp!" Even opregt en welgemeend als deze raad, zijn de woorden van den procureur-generaal, waar hij u verzoekt, niet beweringen maar enkel feiten in aanmerking te nemen bij uwe beoordeeling. Ik ken geen acte van beschuldiging die meer dan de zijne daarop aangelegd is om eigen meeningen aan de jury op te dringen en die daarbij zoo schromelijk mank gaat aan degelijke bewijzen. Mijn tweede groote bezwaar is de moeilijkheid om getuigen ten gunste van den beklagde te vinden. („Dat wil ik wel gelooven!" mompelde de procureur-

generaal), als ook mijn gering vertrouwen in eigen bekwaamheid om mijn cliënt naar behooren te verdedigen. („Gering vertrouwen! 't heeft er veel van!” mompelde de procureur.) De acte van beschuldiging bestaat uit eene menigte punten! zelfs mijn geleerde vriend heeft ze „legio” genoemd, dien naam laat ik intusschen voor zijne rekening. Nogtans blijft mijn cliënt rustig en kalm, gelijk het hem in het volle bewustzijn zijner onschuld betaamt. Ziet hem slechts aan, mijne heeren! hoe die onschuld op zijn gelaat te lezen staat! De beklagde is echter geen flauwhartig wezen, (het hof glimlacht,) en hij zal het zijnen aanklagers duchtig betaald zetten. Hij zal vergoeding eischen wegens laster en onrechtvaardige gevangenzetting, zoodra hij door u, naar het zich verwachten laat, vrijgesproken is. („Zoo hij 't wordt!” fluistert de procureur.) Mijne heeren, de aangeklaagde is voor u geen vreemdeling; in uwe stad is hij wel bekend, en sommigen uwer kennen hem misschien van meer nabij. (De heeren van het hof schudden hierop ontkennend het hoofd.) Ik herhaal het, mijne heeren, de beschuldigde is geen onbekende van wien men niet weet waar hij van daan komt, maar hij behoort tot een oud en eerbiedwaardig geslacht, en is de intieme vriend geweest van menigen koning, staatsman, legerhoofd, dichter en toonkunstenaar; zelfs in de hoogstgeplaatste kringen wordt hem toegang verleend. Dit maakt hem evenwel niet hoogmoedig; hij begeeft zich in de armoedigste hutten en

zolder-kamertjes om er troost en hulp te verleenen aan ellendige, arme en verachte schepselen. Is dit geen menschenliefde? Is dit niet eener Elisabeth Fry, is dit niet eenen Howard waardig?

Mijne heeren van de jury, ik breng voor uwe aandacht het karakter van den beschuldigde, zijne bekende zachtmoedigheid, welwillendheid, menschlievendheid, en het groote nut en den zegen die hij in de geheele wereld aanbrengt. Bedenkt toch de groote hoeveelheid bedwelmende dranken, die er jaarlijks verbruikt worden en de ontzagelijke hoeveelheid koorn die men tot dat einde verbouwen moet. Vraag aan den landman of hij daarmee niet gediend is. In de Vereenigde Staten van Amerika bestaan niet minder dan vijfhonderd groote branderijen en brouwerijen. Mijn geleerde vriend, de procureur, heeft u gezegd dat er in Londen alleen driehonderd-duizend dagelijkse drinkers zijn, en dat aldaar de verschillende jenever paleizen, kroegen, enz. elken avond vijftig duizend gasten kunnen opnemen. Dit cijfer verduizendvoudigt waar gij uwe blikken op de geheele christelijke wereld laat rondgaan, en dientengevolge kunt gij berekeneu welke eene onoverzienbare hoeveelheid koorn voor zulk een verbruik vereischt wordt, en hoe dit aan graanteelt en handel bevorderlijk is. — Buitendien wat het gedrag van beschuldigde betreft, hij sluit met allen, dus ook met zijne aanklagers, eene overeenkomst zóó eenvoudig dat een kind er bij kan; hij zegt hun namelijk: „laat mij met rust en ik zal

u ongemoeid laten." Gij hebt wel meermalen een armen drommel, maar half bij zijn zinnen, een dorp zien binnenkomen met een marskraam op zijn rug, zoekende naar een rustig plekje om een droog stuk brood te eten. Hij heeft niets kwaads in den zin; maar zie, de schooljeugd krijgt hem in 't oog, zij achtervolgt en sard hem, en snijdt hem met slijk en steenen. Geen wonder dat de halfkrankzinnige toornig wordt, zijn stok zwaait, en al wie hem te zeer nabij komt duchtig ranselt en havent. Hadden zij den man slechts ongemoeid gelaten dit kwaad zou hun niet zijn wedervaren. Alzoo is het ook gesteld met den beschuldigde; en ik kan u het bewijs leveren, dat hij niet de schurk, de bedrieger, de rustverstoorder en gelukverwoester is waarvoor de aanklagt hem uitmaakt. Men verwijt aan mijn cliënt dat hij agenten in het werkstelt om de menschen te bedwelmen; maar in dezen heeft hij de wet aan zijne zijde en regt van bestaan gekregen sedert de dagen van Noach. Onze inzettingen, die op Gods geboden gegrond zijn, laten wijselijk den mensch vrij om naar hartelust wijngaarden te planten, en branderijen en brouwerijen op te richten. Zoo ik mij aan de ongepastheid schuldig maakte mijn geleerden vriend op het gebied der Heilige Schrift te volgen, zou ik hem herinneren aan eene gelegenheid waarbij wijn doch neen, ik zwijg liever. Zulke kunstgrepen heb ik voor mijne verdediging niet van noode; ik heb in dit opzigt meer goeden smaak dan mijn geleerde vriend.

Mijne heeren van de jury, ik prijs mijn cliënt gelukkig dat gij te veel gezond verstand bezit om op de valsche en kwaadwillige dingen, die tegen hen gesmeed zijn te letten of die goed te keuren. Gij ook stelt op prijs de gezellige avondbijeekkomsten waar ieders gezig van vreugde straalt, en waar levenslust en welsprekendheid opgewekt worden door den invloed van een vonkelend glas wijn of van een verwarmend glas punch, waar vrolijke muziek en zang, geestige anekdotes met de luchtige dans wedijveren om den mensch een genot te verschaffen, waarvan zelfs de herinnering zijne verbeelding nog streelt. Hoe? Zullen wij ons deze gezellige genoegens ontzeggen en ons aansluiten bij enkele hardvochtige, ontevredene menschen, die groote handelshuizen trachten omver te werpen, die duizenden van hunne kostwinning zoeken te berooven, de goede, oude gewoonten willen veranderen en aan de schatkist een aanzienlijk deel harer inkomsten ontnemen, en dit alles enkel ter wille van eenige zwakke ellendige dwazen, die de goederen dezer wereld misbruiken.

Neen, mijne heeren, gij zijt al te verstandig, al te welopgevoed om uwe kinderen en uwe medemenschen niet voor het gevaar te kunnen waarschuwen, zonder daarbij de toevlugt te nemen tot zulke eene onzinnigheid als de Maine-wet *). Vervolgens ging de pleiter de

*) Eene wet in Amerika, die den verkoop van alcohol verbiedt, uitgezonderd voor industriële of geneeskundige behoeften.

verschilleude punten der aanklagt na; met den grootsten ernst maakte hij daarop aanmerkingen die, naar het oordeel van den procureur alleen getuigden hoe goed Mr. Pimpelaar door persoonlijke ervaring de gevolgen van een vertrouwelijken oorgang met den beklagde scheen te kennen. Hij eindigde als naar gewoonte met de hoop, dat hij geen misbruik gemaakt had van het geduld zijner toehoorders. „Ik laat de zaak thans in uwe handen, mijne heeren van de jury,” aldus besloot hij. „Wilt enkel afgaan op de u voorgelegde bewijzen, en spreek een onbeschroomd, onpartijdig oordeel uit dat niet anders zijn kan dan de vrijspraak van den beschuldigde!”

Daarop nam de geleerde pleitbezorger zijn zetel weer in, blijkbaar uitgeput. Een gedeelte van het publiek deed eene flauwe poging om hem toe te juichen, doch werd tot orde en stilzwijgen geroepen. Mr. Pimpelaar dronk een glas ledig dat naast hem stond en waarvan de procureur later beweerde dat het sterker rook dan water, dat trouwens voor Mr. Pimpelaar niet versterkend genoeg was.

— „Hebt gij eenige getuigen, advocaat Pimpelaar?” vroeg hem toen de president!” — „O ja, zeker, mijnheer de president,” luidde zijn antwoord, „en wel getuigen die aan het regtsgeeding eene beslissende wending geven zullen. Deurwaarder, roep Dirk Waggelaar binnen?”

Aan dit bevel werd voldaan, en bovengenoemde

getuige trad naar voren. Na den eed te hebben afgelegd sprak Dirk Waggelaar als volgt: „sints veertig jaar ben ik met beklagde bekend en ik beschouw hem als een nuttig lid der maatschappij. Hij is overal een welkome gast en brengt vreugde en vrolijkheid aan. Iedereen ziet hem gaarne bij bruiloften, doop- en feestmalen. Ik heb hem overal ontmoet op kermissen, markten, danshuizen, en zag hem telkens eene behulpzame hand bieden waar jongelingen aan jonge meisjes het hof maakten. Zoo heeft hij menig huwelijk tot stand gebragt. Zonder hem heeft een mensch geen plezier in 't leven. Ook verleent beklagde goede diensten, wanneer men volk voor het leger of voor de vloot moet aanwerven. Brouwers en stokers maken goede zaken door het ruim gebruik van jenever en bier in het leger en elders. Tevens dient de spoeling om het vee te mesten, waardoor op nieuw landbouw en handel bevoordeeld worden. Een mijner kennissen, Jan Heuvel genaamd, is zoo rijk geworden door eene kleine kroeg, dat hij later eene groote brouwerij kon opzetten, en hij werd zoo dik door het drinken van zijn eigen-gemaakt bier, dat hij 378 pond woog en iedereen naar hem kwam zien. Hij stierf vroegtijdig aan eene beroerte en liet een groot vermogen aan zijne dochter na, die met een wijnkooper trouwde en nu eene deftige dame is. Ik heb doctors en predikanten den beklagde met goed succès zien toedienen in de hospitalen, en wel voornamelijk in tijden van cholera. Ik

heb zelf een geneesheer hooren zeggen, dat, zoo een zijner patienten niet overvloedig gebruik gemaakt had van de panacea van kapitein Alkohol, hij de ziekte onmogelijk had kunnen doorstaan.

In tegenverhoor genomen door den advokaat Mr. Cocoa, voegde Dirk Waggelaar hier nog bij: „Ik heb den beklagde van mijne geboorte af gekend; men bragt mij met hem in aanraking reeds op den eersten dag dat ik op de wereld verscheen, en bij die eerste kennismaking heb ik mijn gezigt niet vertrokken; 't beviel mij dadelijk. Wel herinner ik zelf mij dit niet, maar het is mij altijd verteld, men heeft er mij dikwijls meê geplaagd. De beschuldigde heeft mij welligt soms kwaad gedaan, doch dit was eer ik nog verstandig met hem wist om te gaan; het was dus evenzeer mijne schuld als de zijne. Wel ontstaan er dikwijls in zijn bijzijn twisten en vechtpartijen, maar hij laat zijne stem ook hooren om daarna de twistenden te verzoenen. Ik heb nooit een dronkaard zien sterven. Ik heb wel eens iemand in delirium tremens gezien, maar 't is niet bewezen dat kapitein Alkohol daaraan schuld heeft, want de lijder zeide immers dat draaitollen, spinnen en vliegen in zijn hoofd rondansten, en dat er eene vrouw was, die katoen spinde binnen in zijn lichaam, zoodat hij haar knieën tegen zijne ribben voelde. Ik ben overtuigd dat de beklagde niemand kwaad doet, indien men hem slechts ongemoeid laat.”

Stoffel Kurketrekker werd toen als tweede getnige

à décharge opgeroepen, en hij sprak als volgt: „Sedert dertig jaren ben ik goed met den beklagde bekend. 'k Heb jaren lang gevaren, ik ben overal geweest en ik heb nooit enig kwaad gerucht omtrent dezen beklagde vernomen, noch aan boord noch in vreemde landen. Hij is altijd dezelfde prettige, gezellige oude jongen. 't Is een oude gefrouwe; bij hem geen zweem van bedrog; hij is niet wispelturig; men weet wat men aan hem heeft; hij heeft mij meermalen opgevrolijkt. Velen die zijne hulp inriepen heeft hij ten dienste gestaan, en in de golf van Biscaye aan eene geheele bemanning het leven gered. Dit is geen praatje; ik was er zelf bij tegenwoordig. Ons schip kreeg een lek, het begon te zinken toen wij in de verte een zeil bespeurden, maar de wind, die noord-noordoost was, dreef ons in tegenovergestelde rigting. Wij heeschen de noodvlag, en alle handen waren aan de pompen. Toen bragt onze kapitein den beschuldigde op dek, opdat hij ons zou sterken. Dit deed hij; hij gaf ons moed en kracht om aan 't werk te blijven, en zonder zijn bijstand hadden wij het nimmer kunnen volhouden totdat er hulp kwam opdagen. Nauwelijks waren wij aan boord van het andere schip overgegaan, of het onze zonk weg in de diepte. Ik weet nog meer gevallen waarin de beschuldigde anderen het leven redde. Eens in een storm was een man overboord gevallen. De kapitein gaf aan twaalf matrozen het bevel om eene boot in zee te laten ten einde hun kameraad te redden;

zij wilden niet vertrekken zonder den beklagde, dien men hun dan ook ter zij stelde. waarop zij krachtig en moedig aan het werk togen en in hunne poging slaagden. De drenkeling echter was zoo goed als dood; hij kwam eerst bij na veelvuldige aanraking met den beklagde. Deze staat overigens volstrekt niet bij mij bekend als een onruststoker, maar integendeel als zeer dienstvaardig om twisten te helpen uitmaken en de menschen te verbroederen."

In tegenverhoor genomen door den procureur-generaal, moest Stoffel Kurketrekker echter bekennen dat zijn meest vertrouwelijken omgang met den beschuldigde plaats vond aan boord, en dat hij juist om deze al te groote vriendschap uitbetaald werd en uit den dienst weggezonden. — Van hoeveel schepen zijt gij weggejaagd?" — „Dat kan ik niet zeggen." — „Zijn het dan zoovele?" — „Neen." — „Is het meer dan van één?" — „Ja, van twee." — „Meer dan van twee!" — „Ja, van drie; maar de kapiteins van die schepen waren geheel-onthouders, die het groote zeil niet van de bezaan wisten te onderscheiden. Een bewijs van goed gedrag heb ik wel nooit kunnen krijgen, maar dat behoeft ook niet; er is werk genoeg te vinden in de wereld. Een mijner makkers stierf plotseling, en na geregtelijke lijkschouwing zeide men, dat hij ten gevolge van dronkenschap overleden was, maar 't is geen bewezene zaak. Ik had met dien makker 's avonds in verscheidene kroegen aangelegd; terugkeerende naar

ons schip viel hij van de loopplank en verdronk; 't was trouwens donker; over dag had de man nog best zijn weg kunnen vinden. Ik herinner mij niet in hoeveel kroegen wij dien avond geweest zijn, wellicht in vier; mijn kameraad had meer de hoogte dan ik, want ik heb mij bij den jenever gehouden en heb aan 't bierdrinken niet meêgedaan." — „Getuige gij kunt uwe plaats weêr innemen," zeide toen de procureur; „de advokaat van den beklaagde mag zich wel van betere getuigen voorzien zoo hij mijne aanklagt denkt te niet te doen."

Hierop gingen Mr. Pimpelaar en Mr. Wippertje aan het fluisteren, als om elkander te raadplegen.

— „Hebt gij nog meer getuigen, Mr. Pimpelaar?" vroeg toen de president van het hof in de hoop dat het hiermede gedaan was.

— „Ja, mijnheer de president," luidde het antwoord, „nog verscheidene, indien u het althans noodig keurt bij dit reeds zoo ver gevorderd proces nog langer den kostbaren tijd van het hof in besprek te nemen; maar waarlijk, mijnheer"

— „Mr. Pimpelaar, het hof en de jury stellen al hun tijd beschikbaar ten uwen dienste en die der gerechtigheid; ik vertrouw dat ik mij in dezen niet bedrieg omtrent de gezindheid van den jury."

— „Volstrekt niet," gaf deze ten antwoord, bij monde van haar president, „wij beamen volkomen uwe woorden."

— „En wat zegt de procureur-generaal?" hervatte

de president van 't hof met een schalkschen blik, dien hij, door zich te snuiten, voor Mr. Pimpelaar verborg.

— „Wat mij betreft,” antwoordde de procureur, „laat mijnheer de advokaat gerust al zijne getuigen doen optreden, al waren er ook honderd. Het mag niet gezegd worden dat het openbaar ministerie eenigzins belet heeft, dat aan den beklagde volledig regt geschiedde. Daar Mr. Pimpelaar de vrees koestert inbreuk te maken op den kostbaren tijd van deze regtbank, en wjl ik zeer tevreden ben met den gang van zaken van de zijde der verdediging, zoo beloof ik mij voortaan te onthouden van alle tegenverhoor der getuigen.”

Verscheidene getuigen werden daarop nog onder-
vraagd, met gelijken uitslag als de vorige. De procureur-generaal luisterde daarnaar met een tevreden glimlachje, alsof deze getuigenissen veel meer ten gunste der beschuldiging dan wel der verdediging luiden. Getrouw aan zijne belofte bespaarde hij aan die getuigen een tegenverhoor. Wel was dit eenigzins eene minachtende behandeling en die trouwens Mr. Pimpelaar volstrekt niet aanstond; hij had in stilte gehoopt dat de procureur-generaal dit niet zou volhouden.

— Na afloop der verdediging stond de procureur op voor zijne dupliek. Er lag in zijne houding eene kalme waardigheid, tōen hij op Mr. Pimpelaar een blik wierp, waaruit allen, die Mr. Matthias Matigheid kenden, duidelijk lezen konden dat hij voornemens was kalm,

streng en scherp te zijn; terwijl daarentegen de zenuwachtige blik, waarmede de advokaat den zijnen beaantwoordde, scheen te vragen: „Zoo gij de sterkste zijt, toon u barmhartig!”

Het regtsgeding heeft reeds zoo lang geduurd dat, om het geduld onzer lezers niet uitteputten, wij de redevoering van den procureur Matigheid een weinigje zullen bekorten.

— „Mijne heeren van de jurij,” aldus sprak hij, „ik verheug mij dat enkele korte aanmerkingen op hetgeen pleiter in het midden bragt voldoende zijn tot mijne dupliek, thans bij den afloop van dit regts-geding, dat ons lang bezighield, doch niet te lang met het oog op zijne beteekenis voor de menschheid in het algemeen. Mijne heeren, de geleerde advokaat (ik betitel hem zoo krachtens het gebruik, doch volstrekt niet rechtens.) heeft goedgevonden het tijdstip in herinnering te brengen dat wij met elkander plachten om te gaan. Ik schaam mij de herinneringen mijner jengd niet; ik stem toe dat wij op dezelfde school geplaatst waren; maar onze smaken waren geheel uiteenlopend. Onze tegenwoordige verhouding levert daarvan het bewijs. Indien de geleerde heer advokaat evenveel ijver voor wetkennis en maatschappelijk aanzien aan den dag gelegd had, als hij integendeel lust betoonde aan 't gezelschap van den beklaagde, dan zou hij ongetwijfeld thans een even eervol ambt bekleeden als het mijne, want hij is vele jaren ouder dan ik en het

ontbreekt hem geenzins aan talent. Jammer slechts dat hij dit talent niet beter gebruikt en niet wil afzien van den omgang met de beschuldigde. Ik mag openhartig betuigen, dat ik blijde ben niet in zijne plaats te staan. Met minachting beantwoord ik zijne hardnekkigheid om mij zijn vriend te blijven noemen, in weerwil van mijn protest daartegen. Onder wiens invloed hij dit gedaan heeft behoef ik niet te omschrijven, de edele jurij kan dit met eigene oogen beoordeelen.

Mijne heeren, de belangen van den beklagde zijn mijns inziens even weinig gebaat door zijn verdediger als door de getuigen, die deze onvoorzigtiglijk opriep. In beide werd ik teleurgesteld en ik zie dat ik mij vergist heb toen ik meende dat kapitein Alkohol in Mr. Pimpelaar een geschikt pleitbezorger hebben zou.

In den aanvang zijner verdediging heeft pleiter getracht de bewijzen mijner getuigen te vervalschen. Is hij daarin geslaagd? Wat is er geworden van zijne ijdele grootspraak, dat hij mijne aanklacht aan flarden zou scheuren! Mijne heeren, gij die verstandige gezwoorenen zijt, hebt gij ooit een regtsgeding bijgewoond waar het getuigenverhoor der verdediging zoo volkomen in overeenstemming was met dat van het openbaar ministerie, en de aanklagt bevestigd? Mijn secundus en ik waren zoo tevreden met het getuigenverhoor onzer tegenpartij, dat wij het op den duur overbodig vonden een tegenverhoor in te stellen. Inderdaad, mijne heeren, het heeft den schijn dat pleitbezorger onze

taak heeft willen voortzetten en zich tegen zijn cliënt gekeerd heeft." (Groote sensatie; Mr. Pimpelaar springt op zijn stoel als een kip op een heet rooster). Toen de procureur-generaal het behaalde voordeel opmerkte, ging hij met een zegevierend glimlachje voort. „De zenuwachtige bewegingen en 't herhaald hoofdschudden van Mr. Pimpelaar zouden kunnen doen vermoeden, dat hij 't met mij oneens is, maar ik schrijf ze veeleer toe, aan het bekende spreekwoord: „Ipse novit, cui calceus urget." Ik zie, mijne heeren, dat gij mij verstaat. Mijne heeren van de jury, het is mij onverschillig van welke getuigen gij uw oordeel laat afhangen, van die der tegeupartij of van de mijne. Daar gij mijn latijn verstaat, voeg ik hieraan nog slechts toe: „utrum horum mavis accipe," neemt welke gij wilt, gij kunt niet anders dan een veroordeelend vonnis uitspreken.

Pleiter heeft gesproken van eene overeenkomst zoo eenvoudig dat een kind er bij kan; maar wij moeten hem herinneren dat noch het openbaar ministerie noch de beklagde kinderen zijn. Intusschen zoude het voor pleiter en cliënt wenschelijk zijn, dat er tusschen hen beide zulke eene overeenkomst bestaan had en nog bestond.

Mijne heeren, pleiter acht ons aanhalen der Heilige Schrift ongepast. Dat is het niet. De Schrift is ons wel degelijk gegeven tot leering en voorbeeld, en dus wil ik daaruit nog enkele gevallen vermelden, omtrent de nadeelige gevolgen der bedwelmende dranken. Zij

zijn Mr. Pimpelaar wellicht onbekend; zijne vroomheid zal er zich misschien aan ergeren. Pleiter mag een weinig oppervlakkig latijn kennen, ik twijfel er aan of hij de beteekenis weet van het: „mene, mene, thekel, upharsin.” Deze woorden werden voor de oogen van den koning van Babylon geschreven om hem het naderend Godsgerigt aan te kondigen te midden van een gastmaal, waarin men aan dronkenschap en brooddronkenheid de teugels vierde en waarbij de beklagde een hoofdrol speelde. Weet pleiter niet dat Ammon door Absalom's knechten verslagen werd toen zijn hart vrolijk was van den wijn? Heeft hij ooit gelezen hoe de profecie van Jehu vervuld werd en de toorn des Heeren ten uitvoer gelegd aan het huis van Baäsa door den dood van zijn zoon Ela, die verslagen werd door zijn knecht Zimri, als hij was te Thirza zich dronken drinkende in het huis van Arza? Is het niet onder den invloed van den beklagde dat de Filistijnen Simson riepen, opdat hij voor hen spelen zou, hetgeen tot eene vreeselijke vergelding gelegenheid bood? Is plei'er deze bestraffing van den profeet aan de Ephraïmieten niet bekend: „Wee de hoovaardige kroonen der dronkenen in Ephraïm! Zij zullen met voeten vertreden worden, hun heerlijk sieraad is een afvallende bloem op het hoofd der zeer vette vallei. Zij dwalen van den wijn, zij dolen van den sterken draak.” Mijne heeren, ik haal deze woorden aan meer in de hoop dat pleiter er zijn aandacht op vestige, dan wel omdat ik

ze noodig keur tot staving van mijn gevoelen. Op dit gebied hebt gij mij, dank zij uwe Schriftkennis, gemakkelijk kunnen volgen. Vergun mij nu tot een ander over te gaan, en ook enkele voorbeelden uit de ongewijde geschiedenis aan te halen. Mijn geheugen wordt mij ontrouw door 't klimmen mijner jaren; de meesten uwer zijn nog jong; ik verzoek u dus mij te hulp te komen indien ik mij in mijne aanhalingen vergis. Filippus, koning van Macedonië, een der geslepenste staatslieden van zijn tijd, werd soms geheel door den wijn beheerscht. Eens dat hij in dien toestand verkeerde, moest hij van zijn zoon Alexander deze bijtende spot vernemen: „Macedoniërs, ziet den man die gereed staat van Europa naar Azië overte-steken, en niet bij machte is van de eene tafel naar de andere te loopen.” Eens dat die koning, onder den invloed van kapitein Alkohol, in eene rechtszaak een onrechtvaardig vonnis uitsprak, riep de veroordeelde uit; „Ik beroep mij van den dronken op den nuchteren Filippus.” Den volgenden dag, toen de koning kapitein Alkohol weggezonden had, herriep hij zijn onregtvaardig vonnis en sprak den veroordeelde vrij. Ook was het te midden van een feest, alwaar de snoode kapitein Alkohol zich wederom duchtig gelden liet, dat er een twist ontstond, waarbij koning Filippus door de hand eens moordenaars viel. Alexander de Groote, wiens roem de wereld vervulde, was in 't begin van zijn leven een voorbeeld van matigheid. Toen de ko-

ningin van Carie hem kostelijke spijzen toezond met uitmuntende koks om ze voor hem te bereiden, weigerde hij die eer aan te nemen, zeggende, dat zijne leermeesters hem van betere koks voorzien hadden, namelijk, van de gewoonte een flinken marsch voor den eten te doen, eigenhandig zijne spijzen te bereiden en door een eenvoudigen maaltijd opgewektheid te behouden voor zijn avondeten. Later echter geraakte Alexander onder de heerschappij van kapitein Alkohol, die hem het schoonste paleis van Xerxes, te Persepolis, in brand liet steken en een zijner getrouwste vrienden vermoorden. Daarover kreeg hij zulk een levendig berouw, dat hij zich zelve zou omgebragt hebben, zoo zijn gevolg 't hem niet belet had. Het is enkel aan den beklagde te wijten, dat deze held op vier-en-dertigjarigen leeftijd een vroegtijdig dronkaardsgraf vond. Seneca laat zich hieromtrent aldus uit: „Daar ligt de held ter neder, die noch door vermoeyenissen van langdurige togten, noch door de veelvuldige gevaren op slagvelden en bij de belegering van steden, noch door de uitersten van hitte en koude ooit overwonnen kon worden, daar ligt hij neder, verslagen door zijne eigene onmatigheid, door den noodlottigen beker van Hercules.” Mijne heeren, gij weet het dat de verovering van Groot-Brittanje door de Noormannen, niet zoozeer aan het geweld der wapenen te danken is, dan wel aan de verslaafdheid der Angelsaksers aan bedwelmende dranken. De nacht voor den

slag bij Hastings, werd door het leger der Noormannen aan vasten en gebeden gewijd, terwijl het andere leger dien in woeste drinkgelagen doorbragt. Dientengevolge, zegt de geschiedschrijver, waren de Angelsaksers zoo goed als dronken op den morgen van den veldslag, waarin de Noormannen de overwinning behaalden. Wij zien in dit alles het onheil door den beklaagde gesticht, waar vorsten en magtigen dezer wereld zijne tegenwoordigheid gedoogden.

Maar laat ons nu tot de meer alledaagsche praktische zijde van pleiter's rede terugkeeren. Hij wees ons op de uitgebreidheid van graanteelt en handel door den beklaagde in 't leven geroepen. Maar waarlijk wanneer wij op de ellende en het gebrek zien die onze achterbuurten heerscht, dan moeten wij toch bekennen dat het kostelijke graan wel tot iets beters zou kunnen dienen dan tot het vervaardigen van een vocht dat de ellende grootendeels schept en bestendigt. Waarlijk, de landbouwers die aan de brouwers en stokers hun heerlijk kooru brengen, en bier of jenever daarvoor in ruil ontvangen, zijn bij dien handel er zeer slecht aan toe. Zij geven hetgeen den mensch voedt en sterkt en zij ontvangen terug hetgeen hem verzwakt, zijne gezondheid, ja zelfs meermalen zijn levensgeluk verwoest. Zijt gij bevreesd dat, zoo branderijen en brouwerijen verdwenen, gij verlegen zoudt raken met uw overtollig graan? Spreekt niet van overtolligheid alvorens gij de hongerigen in uw land gespijzigd hebt! Waarlijk, onze

goede God laat het kostelijke graan niet groeien opdat het door den beklaagde verwoest en vernield worde! Mijne heeren, men heeft u kapitein Alkohol voorgesteld als een rustig en fatsoenlijk burger, die niets anders vraagt dan dat men hem ongemoeid late, laat u door deze valsehe voorstelling niet bedriegen. Hij vangt de onbedachtzamen door gruwelijke lagen en listen, en houdt alzoo onder zijne macht zelfs zij, die met behulp van vrienden trachten zich daaraan te ontworstelen. Hij stelt zich als prijs voor wedstrijden, harddraverijen, enz. Niet lang geleden dienden een likeurkastje en een vaatje rum als prijzen bij de gymnastische oefeningen en spelen te Rathmieres, in de buurt van Dublin. Kapitein Alkohol moedigt alsdan met welgevallen den overwinnaar aan tot een vlijtig gebruik van den behaalden prijs. Wel terecht draagt de beklaagde den naam van kapitein Alkohol; men zou hem zelfs wel den rang van generaal of veldmaarschalk mogen toekennen, wegens de uitgebreidheid zijner macht; hij is ook onbeschaamd genoeg om zich dien rang toe te eïgenen. Maar ik vertrouw, mijne heeren, dat gij hem uit uw dienst zult ontslaan, ja hem uit de wereld verbannen, en zodoende, onder den goddelijken zegen, het welzijn van ons vaderland bevorderen. Laat men, in plaats van hop en tabak te verbouwen, zich op de vlasteelt toelleggen; dat branderijen en brouwerijen tot fabrieken worden, en gij zult zien hoe de welvaart en de zedelijkheid onzer bevolking daarbij wint. Moord en dief-

stal, prostitutie en zelfmoord, thans zoo veelvuldig op aanhitsing van den beklagde gepleegd, zullen alsdan in ons land eene zeldzaamheid worden.

Mijne heeren, zoo gij den beschuldigde vrijspreekt, dan is het gedaan met onze nijverheid en onze welvaart! Alle vrede, elk edel, verheven en christelijk gevoel zal uit onze landpalen wijken, en, waar wij dan eerlang verdwijnen zullen uit de rei der natiën, moeten wij nu reeds tot ons opschrift kiezen: „Onze eer is van ons geweken!”

Onder luide toejuichingen besloot de procureur-generaal zijne redevoering. De president van 't Hof scheen op die manifestaties geen acht te slaan, in weerwil der pogingen van Mr. Pimpelaar om er zijne aandacht op te vestigen en er aldus een einde aan te maken. De president scheen in gedachten verdiept. Eerst toen het weêr stil geworden was, keerde hij zich om, zag den voorzitter van de jury aan, en zeide: „Mijne heeren van de jury! Volgens eene uitvoerige acte van beschuldiging staat de aangeklaagde voor u terecht wegens opruiing van het volk tot rustverstoring op den Zondag en tot omkeering der maatschappelijke orde, alsmede wegens het storen en verwoesten van welvaart en geluk, zoowel van den enkelen mensch, als der huisgezinnen en volkeren in het algemeen, terwijl hij ellende en armoede daarvoor in de plaats stelt. Ook wordt hem ten laste gelegd medewerking en aanhitsing tot talloze diefstallen, moorden zelfmoorden, gelijk

dit meer breedvoerig in de acte van beschuldiging wordt aangetoond.

Mijne heeren van de jury, ik behoef u nauwelijks te herinneren dat uw vonnis enkel berusten moet op hetgeen gij ter dezer terechtzitting gehoord hebt, en niet op meeningen en geruchten daar buiten af. Mijne heeren, de geleerde heer procureur-generaal heeft in zijne openings- en in zijne sluitrede eene zware beschuldiging tegen den beklaagde ingebracht, maar hij heeft u tevens daarbij op het hart gebonden niet naar zijne woorden maar enkel naar de geleverde bewijzen te oordeelen. Dit zelfde geldt ook voor de redevoering van Mr. Pimpelaar; de verdediging en de vervolging staan hieromtrent gelijk." Vervolgens gaf de president van het hof eene korte opsomming der afgelegde getuigenissen, ze in verband brengende met de wet, en hij eindigde aldus: „Mijne heeren, dit is nu al hetgeen omtrent den beklaagde getuigd is; mij dunkt dat de vragen waaromtrent gij te beslissen hebt deze zijn: Is de beklaagde schuldig aan de lange reeks van misdaden die hem ten laste gelegd worden? Heeft hij aan die gruwelen de hand geleend? Wat is meer bevorderlijk voor de welvaart en het geluk van ons vaderland, de onbelemmerde beweging van den beklaagde, of wel zijne verbanning? Mijne heeren, de getuigen voor de verdediging stemden vrij wel overeen met die voor de aanklacht. Hunne krachtigste argumenten komen hierop neer, dat de beschuldigde ook wel eens goede diensten

verleend heeft, dat er ook zonder zijne medewerking misdaden gepleegd zijn, en ten derde, dat hij slechts kwaad gedaan heeft aan wie zijne gaven misbruikten. Wat zijne goede diensten betreft, moet ik aanmerken dat het eene vreemdsoortige wetgeving zou zijn, die een beschuldigde van moord en diefstal vrijsprak, enkel op grond, dat er in zijn leven ook wel eenige goede daden vermeld staan. Dat er ook misdaden zonder zijne medewerking gepleegd worden, is een onloochenbaar feit, maar het neemt niets weg van zijne medeplichtigheid in de vele gevallen waarin deze niet te miskennen is. De bewering, dat hij alleen kwaad doet aan wie zijne gaven misbruikt, is een bepaalde leugen. Onschuldige vrouwen en kinderen die zijn omgang mijden, ja een afkeer van hem hebben, zijn nogtans zijne slachtoffers, daar hij hen tot ellende, verwaarloozing en gebrek doemt. Zij, die den beklagde verafschuwen, moeten de lasten dragen, die hij veroorzaakt door armen werkhuizen, hospitalen en krankzinnigengestichten, die hij telkens in grooter getale noodig maakt. Men beweert dat het wreed zou zijn aan eerbare burgers hunne genoegens en hunne kostwinning te ontnemen, enkel ter wille van eenige dwazen die daardoor zich te gronde laten richten. Hierop zeg ik dat het in strijd is met den geest onzer eeuw, wanneer men ter wille van de beurs van enkelen een kwaad gedooft, dat voor de gansche maatschappij een vloek is. Zoo een krankzinnige woedt en tiert, en het leven zijner mede-

menschen bedreigt, dan sluit men hem op, en men dankt al wie medewerkt om hem vast te houden en in verzekerde bewaring te brengen. Men vraagt daarbij niet of die krankzinnige vroeger wel eens goede diensten bewezen heeft. Alzoo is het ook gesteld met kapitein Alkohol in onze hedendaagsche maatschappij. Hoe lang zal men dit nog gedoogen? Wel hebben wij reeds wetten tegen personen die op den openbaren weg in staat van dronkenschap verkeerden; ook is er thans voor het parlement eene wet aanhangig om den verkoop van koopwaar des beklaagden des zondags tegen te gaan; maar wij mogen niet rusten alvorens wij hem geheel aan banden gelegd hebben. Mijne heeren, zoo gij het met de verklaringen der getuigen voor de aanklacht eens zijt, namelijk, dat drie vierden der misdaden en ellende waaronder ons vaderland gebukt gaat, te wijten zijn aan den beklaagde, dan zult gij, zonder vrees voor de gevolgen, het „SCHULDIG” over hem uitspreken.

Men heeft u gezegd dat de beklaagde onwaarderebare diensten bewijst; dat de wijze en groote mannen uit alle eeuwen hem in bescherming genomen hebben; dat hij een krachtige steun is voor den handel en den rijkdom der wereld; dat hij werk verschaft aan duizenden, bedroefden troost, zieken geneest, 's menschenhart verheugt! Zijn pleitbezorger heeft van hem getuigt, dat er in hem geene schuld gevonden wordt, en dat hij zich uitnemend verdienstelijk gemaakt heeft tot herstel der gezondheid en tot redding uit levens-

gevaar. Doch gij hebt ook de bekentenissen gehoord van de getuigen die deze beweringen moesten staven, en gij hebt u kunnen overtuigen hoe weinig zij aan dit doel beantwoordden. Gij hebt de getuigen daarheen zien waggelen, als uit hun dienst verjaagden! Het Openbaar Ministerie heeft te kennen gegeven dat het hunne woorden reeds voldoende achtte ter veroordeeling van den beklagde. Ik weet niet, mijne heeren, of gij dit gevoelen van den procureur-generaal deelt; mij schijnt het wel eene ietwat gewaagde bewering. Zoo gij intusschen gelooft dat de diensten, die de beklagde somtijds bewijst, zeer verre overtreffen het onheil dat hij sticht, of liever, dat onnadenkende dwazen, met zijne hulp, over zich brengen, wilt hem alsdan vrijspreken en van alle verdere vervolging ontslaan! Ik laat dat aan uwe beslissing over. Geeft aan deze belangrijke zaak, belangrijk van welke zijde gij haar ook beschouwt, eene kalme en bezadigde aandacht; overweegt goed de getuigenissen van weêrszijden, en zoo er eenigen twijfel in uw gemoed overblijft, laat zulks u doen besluiten ten gunste van den beklagde, want de menschelijkheid onzer wetten eischt dat er liever negen-en-negentig ontkomen dan dat één onschuldige gestraft worde.”

Na deze woorden leunde de president in zijn zetel, duidelijk te kennen gevende dat hij niets meer te zeggen had. De jury stond dus op om zich ter beraadslaging aftezonderen. Mr. Matthias Matigheid en Mr. Cocoa fluisterden samen, glimlachten en wreven zich

genoegelijk de handen, als van een gunstigen uitslag verzekerd. Mr. Pimpelaar en Mr. Wippertje daarentegen keken ernstig en stil naar de deur waardoor de jury verdwenen was.

Binnen tien minuten keerde de jury in de gerechtszaal terug, hun voorzitter overhandigde hunne uitspraak aan den griffier. Deze vroeg hun daarop: „Mijne heeren, zijt gij het onderling eens geworden betreffende uwe uitspraak?”

— „Ja, dat zijn wij,” antwoordde hun voorzitter.

— „Oordeelt gij den beklagde schuldig of onschuldig?”

— „Schuldig in elk opzicht.”

— „Gij stemt hierin allen overeen?”

— „Ja,” was het eenparige antwoord van de jury.

Het Hof, alle aanwezigen, uitgenomen Mr. Pimpelaar, Mr. Wippertje en enkele dronkaards op de gaanderij, keurden het uitgesproken vonnis allezins goed. Daarop zeide de griffier:

„Beschuldigde, gij zijt aangeklaagd geworden wegens vele en afschuwelijke misdaden; gij hebt u zelve onschuldig verklaard en u aan het oordeel uwer landgenooten onderworpen om over uwe schuld of onschuld te beslissen. Hun jury heeft u na behoorlijk getuigenverhoor schuldig verklaard. Hebt gij iets intebrengen waarom het doodvonnis niet op u zou mogen toegepast worden.” (Groote beweging onder de aanwezigen.)

De veroordeelde zweeg!

Daarop nam de president van het hof het woord,

en zeide; „Beklaagde! na het meest naauwkeurig en onpartijdig onderzoek is dit rechtsgeding ten uwen nadeele afgeloopen en zijt gij schuldig bevonden aan de u ten laste gelegde feiten. Ik zal uwe pijnlijke positie niet verzwaren door daarop aanmerkingen te maken; alleen moet ik u thans bekennen dat de getuigen à décharge, door uwen advocaat opgeroepen, even hard tegen u bewijzen als die van het Openbaar Ministerie. Allen die dit rechtsgeding hebben bijgewoond en onpartijdig oordeelen, stemmen in met de uitspraak van de jury. Het vonnis van het hof luidt aldus: Gij, Ebrietas Alkohol, zult van de eereplaats, die gij tot nu toe in de maatschappij bekleedt, verjaagd worden en naar uwen oorsprong teruggedreven. Men zal u brandmerken als schadelijk vergif, want dat zijt gij. Gij zult uit de woningen der menschen verbannen worden als de grootste vloek die ooit over hen gekomen is. Levenslang zult gij gevangen zitten op een plank bij de apothekers, tenzij, ingeval van hoogen nood, gij, even als andere vergiften, voor medisch gebruik, tot eenige dienst wordt opgeroepen. Ook zal er gezorgd worden, dat al uwe gevangenbewaarders uw brandmerk voor aller oogen duidelijk zichtbaar maken, opdat niemand zich in u vergisse, en gij geen verder onheil kunt stichten.”

Na het aanhooren dezer woorden werd de gevangene weggeleid.